

Fylgiskjal I

Grunnskólinn og kennarastarfið

Skólaheimsókn

Skólaheimsóknin er fyrsti hluti vettvangsnáms á grunnskólabraut. Markmiðið er að kennaranemar kynni starfi og einkennum grunnskóla sem væntanlegum starfsvettvangi.

Áhersla er lögð á, að þeir geri sér grein fyrir því margþætta starfi sem fram fer í grunnskólum.

Í fyrsta sinn koma kennaranemar sem verðandi fagmenn inn í grunnskóla. Fagmenn þurfa að tileinka sér ákveðin viðhorf; þeir skoða allt með opnum huga, afla sér upplýsinga og ígrunda þær. Þeir byggja skoðanir sínar á faglegum rökum.

Kennaranemar fá í hendur heftið *Skyggst um í skóla*, sem beir nota við upplýsingaöflun. Mikilvægt er að þeir hafi velt fyrir sér hvað þeir óska eftir að fá að sjá í skólunum. Þeir vinna svo úr reynslu sinni af skólaheimsókninni og skila sem verkefni á námskeiðinu *Grunnskólinn og kennarastarfið*.

Nauðsynlegt er að hver og einn haldi dagbók alla dagana og skrái hjá sér allt markvert sem fyrir augu ber. Nemar eru hvattir til að kynna sér sem flestar hliðar skólastarfsins.

Hafið eftirfarandi minnispunkta í huga:

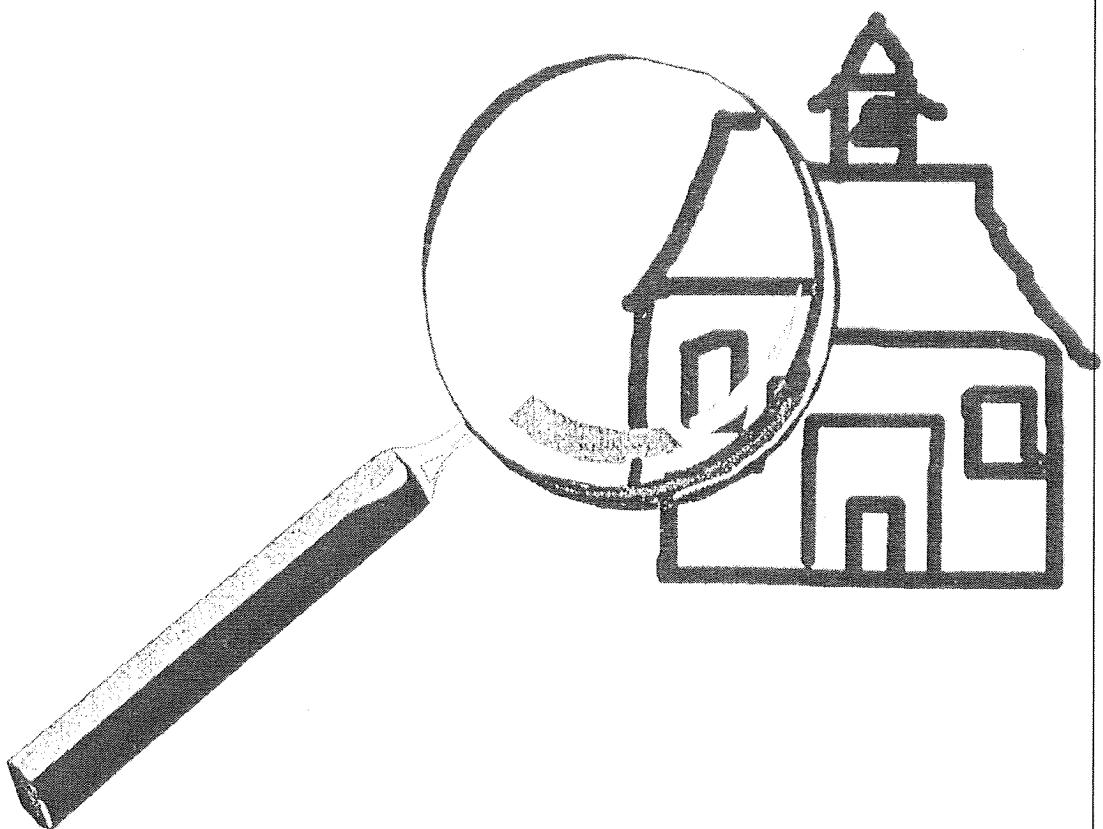
- Saga skólans - aldur, umhverfi, þróun í starfi skólans
- Sérkenni skólans - eru einhverjir þættir í starfi skólans sem lögð er sérstök áhersla á?
- Skólahverfið, fjöldi nemenda - fjöldi árganga
- Fjöldi kennara – kynhlutfall, aldurshlutfall

- Aðstaða til íþrótt-, list- og verkgreinakennslu
- Upplýsingatækni og notkun hennar í starfi
- Skólasafn
- Skóli fyrir alla - sérkennsluúrræði
- Fjölmennningarlegur skóli
- Lífsleikni og forvarnir
- Einstaklingsmiðað nám

- Skipulag skóladagsins
- Félags- og tómstundastarf
- Foreldrasamstarf
- Vinnu- og mataraðstaða kennara og nemenda
- Lengd viðvera – gæsla
- Heilsugæsla

Skyggnst um í skóla

Skólaheimsókn



Nafn: _____

Skóli: _____

Dagsetn. heimsókna: _____

<http://grunndeild.khi.is/vettvangsnam/>

Vettvangsnám er mikilvægur hluti kennaranámsins. Þar tengjast saman fræði og starf. Kennaranemum gefst tækifæri til að prófa það sem þeir hafa lesið og kynnst í námi sínu við raunverulegar aðstæður. Hafa þarf í huga að kennaranemar eru yfirleitt gestir í skólum; þeir ganga inn í aðstæður sem aðrir hafa mótað, en fá samt sem áður tækifæri til að koma viðfangsefnum sínum og kennsluaðferðum á framfær í samráði við viðtöku kennara. Góð, fagleg leiðsögn viðtöku kennara er stór þáttur í kennaranámi. Vettvangsnám er alltaf undirbúið í tengslum við fræðileg námskeið og þar mótað og styrkist *starfskenning* kennaranemans. Ýmsar gagnlegar upplýsingar um vettvangsnám getið þið fundið á slóðinni <http://grunndeild.khi.is/vettvangsnam/>

Skólaheimsókn á 1. misseri er fyrsti hluti vettvangsnámsins. Markmiðið er að kennaranemar kynnist starfi og einkennum grunnskóla sem væntanlegum starfsvettvangi. Áhersla er lögð á að þeir geri sér grein fyrir því margþætta starfi sem fram fer í grunnskólum.
Í fyrsta sinn kemur kennaranemi sem verðandi fagmaður inn í grunnskóla.
Fagmaður þarf að tileinka sér ákveðið viðhorf; hann þarf að skoða allt með opnum huga, afla sér upplýsinga og ígrunda, hann byggir skoðanir sínar á faglegum rökum.

Skólaheimsóknin er hluti af námskeiðinu *Grunnskólinn og kennarastarfið*, en markmið þess eru m.a. að kennaranemar öðlist þekkingu á grunnskólanum, stjórnun hans og starfsháttum, fái glöggja mynd af kennarastarfinu og þeim fjölbreyttu viðfangsefnum sem grunnskólakennrarar fást við og ígrundi nokkur af þeim fjölmörgu álitamálum sem tengjast skólastarfi.

Heftið **Skyggnst um í skóla** er verkfæri kennaranema í skólaheimsóknum og á að hjálpa þeim að skapa sér mynd af skólanum og því andrúmslofti sem þar ríkir. Mikilvægt er að skóli sé skoðaður á markvissan hátt og að nemar fái tilfinningu fyrir skólamenningunni og starfinu. Heftinu er ætlað að vísa veginn til skilnings á grunnskólanum og kennarastarfinu. Það er *hjálpartæki til að kortleggja* skólann með opnum huga fremur en gátlisti eða matstæki þar sem allt er fyllt út.
Athugaðu að ekki er nauðsynlegt að fylla út allar síðurnar.

Lestu heftið vel áður en þú ferð í skólaheimsóknina, notaðu það við undirbúning heimsóknarinnar og til skráningar á meðan á heimsókninni stendur.

Notaðu eina síðu merkta **Heimsókn í skólastofu** fyrir heimsókn í hverja kennslustofu / rými. Skildu eftir eina síðu til að nota í áheyrnarviku á vormisseri.

Undirbúningur fyrir skólaheimsókn

Mikilvægt er að undirbúa heimsóknina vel. Þeir sem fara saman í skóla þurfa að ræða hvað þá langar að kynna sér. Rifjaðu upp það sem þú hefur kynnst á námskeiðinu *Grunnskólinn og kennnarastarfíð* og veltu fyrir þér hvernig þú getur nýtt þér það við að kynnast skólastarfinu.

Hugmyndir mínar:

Hugmyndir hóps:

Undirbúðu heimsóknina með því að fara á heimasíðu skólans. Leitaðu að upplýsingum sem geta nýst þér við athugun þína í skólaheimsókninni.

Skólaheimókn

Skráðu hjá þér það markverðasta sem þú sérð og heyrir í skólanum. Ef þú kemur ekki auga á eða heyrir um eitt hvað sem gert er ráð fyrir að sé skráð í heftið, reyndu þá að fá nánari upplýsingar hjá kennara eða skólastjóra.

Saga skólans:

Aldur nemenda (skólastig)

Fjöldi nemenda

Fjöldi árganga

Hvaða einkunnarorð (leiðarljós) hefur skólinn fyrir starfsemi sína og hvar birtast þau?

Er skólinn móðurskóli á einhverju sviði eða hefur hann markað sér sérstakar áherslur?

Hvernig kemur skólinn þér fyrir sjónir? Skráðu hjá þér hvað hangir á veggjum eða er stillt upp annars staðar en í kennslustofum (t.d merki, myndir, reglur, auglýsingar, vinna nemenda o.s.frv.):

Skóladagatal

Árskipulag

Hvenær byrjar skólinn á haustin og lýkur á vorin?

Fyrir nemendur

Fyrir kennara

Dagsskipulag

Hvenær byrjar skólinn á morgnana?

Hve langar eru kennslulotur?

Frímínútur

Matarhlé

Hve lengi starfar skólinn á daginn?

Opnumartími skólans?

Skráið allt óvenjulegt, frumlegt og alla nýbreytni í skipulagi

Hvernig eru frímínútur skipulagðar (t.d. yngri/eldri nemendur)?

Hvaða starfsfólk fylgir nemendum í frímínútum?

Skipulag í frímínútum

Gerðu lauslegan uppdrátt af skólanum og umhverfi hans, þar sem fram kemur hvar kennslustofur eru, íþróttasalur, sundlaug, leikvöllur, bílastæði, skrifstofur og annað sem ykkur finnst skipta máli. Hvernig er merkingum háttað? Hvernig gekk að finna aðalinngang skólans og skrifstofu?

Hvað fannst þér um aðstöðu til íþrótt-, list- og verkgreinakennslu, mataraðstöðu, vinnuaðstöðu nemenda og kennara?

Hver er fjöldi kennara og starfsfólks? Hver eru starfsheiti starfsfólks í skólanum? Athugið einnig kynjahlutfall og aldur starfsfólks.

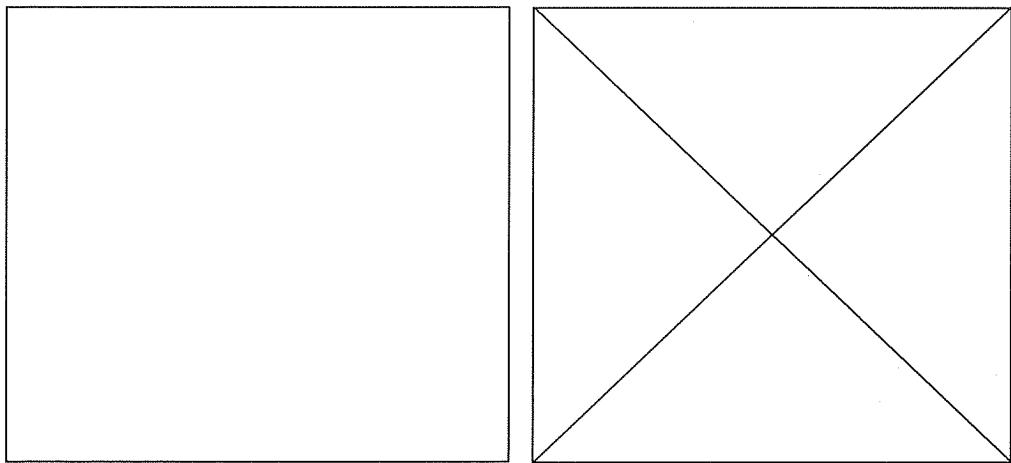
Hvert er verksvið annarra starfsmanna en kennara?

Heimsókn í skólastofu 1 (5 síður fyrir heimsóknir í skólastofur)

Árgangur / aldur nemenda: _____ Fjöldi nemenda: _____

Gerðu uppdrátt af skólastofunni

Skrifaðu niður hvað er á veggjunum



Kennsla (Hvernig fer kennslan fram? Fjöldi fullorðinna í stofunni / hlutverk þeirra? Samskipti, skipulag):

Nám (Hvað eru nemendur að gera? Hvernig vinna þeir? Hópaskiptingar, virkni):

Þrjú orð sem lýsa starfinu í skólastofunni:

1. _____

2. _____

3. _____

Skóli án aðgreiningar

Skráðu hjá þér dæmi um skólastarf án aðgreiningar

Skráðu líka hjá þér dæmi um aðgreiningu í skólastarfi

Fylgiskjal III

Vettvangsnám I

Miðstig grunnskóla

Áheyrn er fjórir dagar
Æfingakennsla er tvær vikur:

Vettvangsnám I verður að taka samhliða námskeiðunum Náms- og kennslufræði og sérkennsla og Stærðfræði - stærðfræðikennarinn. Sjá námskeiðsvefi hér til hliðar.

Markmið: Í vettvangsnáminu er stefnt að því að kennaranemar

- kynnist störfum bekkjarkennara á miðstigi grunnskóla
- öðlist nokkra þjálfun í kennslu
- þjálfist í að meta þroska og stöðu nemenda og gera markvissar athuganir í bekkjum

Vinnulag: Kennaranemar fara að jafnaði þrír saman til áheyrnar og kennslu á miðstigi grunnskóla (5.-7. bekk). Á áheyrnartímabili skulu þeir kynna sér skólann og aðstæður allar, fylgjast með kennslu og öðru starfi bekkjarkennara, vinna stærðfræðiverkefni með nemendum og leggja fyrir kannanir til að kynnast þeim betur.

Kennaranemar undirbúa tveggja vikna kennslu undir leiðsögn kennara í námskeiðinu Náms- og kennslufræði og sérkennsla. Þeir kenna samkvæmt því skipulagi undir leiðsögn kennara á vettvangi. Lögð er áhersla á fjölbreytta kennslu, að nemar prófi mismunandi aðferðir og kennslutækni. Sérstök áhersla er lögð á stærðfræðikennslu og hún er undirbúin með leiðsögn kennara í námskeiðinu Stærðfræði - stærðfræðikennarinn.

Nemar fylgjast hver með öðrum í kennslu og taka virkan þátt í umræðum við viðtöku kennara um frammistöðuna. Kennsluáætlun ber að skila áður en æfingakennsla hefst. Nemar skila leiðarbók með mati á framkvæmd kennsluáætlunarinnar, eigin frammistöðu og samskiptum, aga og verkstjórn. Skyld er að sitja bekkjartíma í tengslum við námskeiðið Náms- og kennslufræði og sérkennsla samhliða undirbúningi undir vettvangsnám.

Námsmat: Námsmat er fjórþætt:

1. Umsögn viðtöku kennara um starf kennaranema, einkunn lokið/ólokið.
2. Einkunn fyrir kennsluverkefni sem er hluti af námsmöppu í NKS námskeiðinu.
3. Einkunn fyrir stærðfræðipátt í kennsluverkefni tengt stærðfræðinámskeiði á misserinu.
4. Ígrundun/sjálfsmat byggt á dagbók sbr. 5. kafla í kennsluverkefni.

Fylgiskjal IV

2. misseri 2003

Náms- og kennslufræði og sérkennsla

**Leiðbeiningar um verkefni
fyrir vettvangsnám**

Leiðbeiningar um verkefni fyrir vettvangsnám

Í tengslum við vettvangsnám skila nemendur kennsluverkefni. Kennsluverkefnið miðast annars vegar við aðstæður, markmið, námsefni (viðfangsefni) og kennsluaðferðir ásamt rökstuðningi og hins vegar kennsluáætlun sem er skipulag hvers dags fyrir sig.

8 Kennsluverkefni

Í kennsluverkefni þurfa eftirfarandi atriði að koma fram:

Greinargerð um aðstæður	Lýsing á nemendum, kennsluaðstæðum og skólastofu (gjarnan uppdráttur Stundatöflur bekkjarins. Gætið þess að nafngreina hvorki kennara né nemendur. Notið dulnefni ef á þarf að halda.
Námsefni	Stutt lýsing á því efni sem á að kenna (námsgrein, námsefni, viðfangsefni)
Markmið	Setjið fram markmið með hverju viðfangsefni. Hafið í huga kunnáttu-og skilningsmarkmið, leiknimarkmið og viðhorfamarkmið eftir því sem við á t.d. eitt fyrir hverja kennslustund / viðfangsefni. Setjið öll markmið fram með ykkar eigin orðum. Tengið við Aðalnámskrá grunnskóla og skólanámskrár /bekkjarnámskrár viðkomandi skóla eftir því sem við á.
Kennsluaðferðir	Gerið grein fyrir því hvernig þið hyggist byggja upp kennslustundina /viðfangsefnið. <ul style="list-style-type: none">• Hvernig á að byrja? Hver er kveikjan? Hvernig veikið þið áhuga nemenda? Hvernig viðhaldið þið áhuganum? Hvaða kennsluaðferðum beitið þið? Hvernig skipulegggið þið verkefnin? Hvernig leggið þið námsefnið fyrir? Hvernig ljúkið þið kennslustundinni /viðfangsefnið? Hvernig ætlið þið að meta hvort markmiðum hafi verið náð? Munið fjölbreytni!!! Gott er að styðjast við hugmyndir úr kafla um kennsluaðferðir bókinni Fjölgreindir í skólastofunni og yfirlit um aðferðir í Litrófi kennsluaðferðanna.
Atriði sem þið getið prófað sérstaklega	1.Kenna með beinni kennslu, stuttri kynningu eða smáfyrirlestri (og taka upp á segulband). 2.Sýna myndband og tengja það kennslunni. 3.Að nota myndvarpa. 4.Sýna skyggnuflokk. 5.Skipuleggja hópvinnu nemenda. 6.Beita innlifunaraðferð. 7.Byggja kennsluna á tilraun sem nemendur draga ályktanir af. 8.Fara með nemendur í vettvangsferð og vinna úr henni. 9.Kenna með leik, t.d. prófa námspil eða leikræna tjáningu. 10.Að segja nemendum sögu og taka upp á segulband. 11.Skipuleggja umræðustund og taka upp á segulband. 12.Syngja með nemendum.

Rökstuðningur	Rökstyðjið hvers vegna þið skipuleggið kennsluna með þessum hætti (markmið, námsefni, viðfangsefni, kennsluaðferðir). Vísið í námsefni (námskeiðsins NKS) eftir því sem við á.
Heimildir	Greinið frá þeim heimildum sem stuðst hefur verið við.
Fylgiskjöl og fylgigögn	Eftir því sem þörf krefur

Munið að skrifa reglulega í leiðarbókina um reynsluna af vettvangsnáminu.

Mat á kennsluáætlun

Við mat á kennsluáætlun hafa kennrarar einkum eftirfarandi atriði í huga:

- Hversu gild þau markmið þykja sem sett eru á oddinn
- Fjölbreytni í kennsluaðferðum
- Uppbygging og samhengi í kennslunni
- Hversu vel viðfangsefnin virðast við hæfi nemenda
- Hversu sannfærandi rökstuðningur er fyrir markmiðum
- Hversu sannfærandi rökstuðningur er fyrir viðfangsefnum og skipulagi
- Dirfska við að prófa og reyna á sig
- Hversu vel hefur tekist að nýta lesefnið á námskeiðinu
- Frágangur

Hvort ætla megi að aðrir lesendur hafi gagn af því að kynna sér kennsluverkefnið.

Um námsgögn sem þið búið til

Hér á eftir eru nokkur dæmi um námsgögn sem hægt er að búa til fyrir æfingakennsluna: Verkefnablöð, vinnuspjöld, leiðbeiningar, verklýsingar, námspil, upplýsingabæklingar, ítarefni, leikir, glærur, skyggjur, forrit, safnaverkefni.

Hugmyndir að kennslugögnum er að finna t.d. í Að mörgu er að hyggja, bls. 41-58.

Hafið eftirfarandi í huga þegar þið búið til námsgögn:

- Framsetningu, málfar, stafsetningu, frágang, smekkvísi
- Inntak, meðferð staðreynda

- Kennslufræðilegt gildi (að nemendur læri á námsefninu)
-

Leiðsögn

Hver hópur verður að mæta a.m.k. einu sinni í leiðsagnartíma hjá bekkjarkennara vegna þessara verkefna. Athugið einnig þá leiðsögn sem haegt er að fá hjá kennurum á öðrum námskeiðum, t.d. vegna stærðfræði sem og viðtökukennara ykkar.

Skil

Kennsluáætlun skal skila fyrir vettvangsnám, á skrifstofu skólans, í síðasta lagi fyrir kl. 16:00 föstudaginn 28. mars.

Sýning

Munið að kennsluverkefni á að fara á sýningu eftir vettvangsnámið .

Gangi ykkur vel!!!

Vettvangsnám II, byrjendastig

Áheyrn, aðstoð og upplýsingaöflun: 10 dagar

Æfingakennsla: tvær vikur

Forkröfur: Vettvangsnám I, miðstig.

Vettvangsnám II verður að taka samhliða námskeiðinu *Íslenskukennarinn*.

Markmið: Að kennaranemar

- kynnist kennslu yngri barna í grunnskólum og öðlist þjálfun í kennslu undirstöðunámsgreina með sérstakri áherslu á íslensku,
- kynni sér hvernig staðið er að byrjendakennslu á eigin kjörsviði,
- fái innsýn í starfshætti og starfsskilyrði í yngri bekkjum grunnskóla.

Vinnulag: Nemendur fara jafnan tveir til þrír saman til áheyrnar og kennslu. Þeir fara út í skólana með ákveðin athugunarefni sem eru tengd náminu í Kennaraháskólanum og vinna úr þeim meðan á æfingarkennslu stendur. Nemendur vinna heildstæða kennsluáætlun þar sem íslenska er tengd öðrum námsgreinum. Kennsluáætlun skal skila áður en æfingakennsla hefst. Undirbúningur vettvangsnámsins fer fram í tengslum við námskeiðið Íslenskukennarinn 20.21.44 og 21.21.43.

Námsmat:

- Umsögn viðtökukennara um starf kennaranema, einkunn lokið/ólokið.
- Ígrundun / sjálfsmat byggt á dagbók.

Fylgiskjal VI

4. misseri 2004

Kennsluáætlun fyrir vettvangsnám 8. - 19. mars 2004

Eftirfarandi atriði þurfa að koma fram í kennsluáætlun:

1. Inngangur þar sem fram kemur lýsing á viðkomandi bekk, s.s. aldur nemenda, hlutfall kynja, nemendur með sérþarfir, kennslufyrirkomulag, námsumhverfi o.fl.
2. Stundatöflur fyrir báðar vikurnar.
3. Bréf til foreldra. Þannig gefst þeim kostur á að fylgjast með skólastarfinu meðan á vettvangsnámi ykkar stendur.
4. Markmið með viðfangsefnum sem þið leggið fyrir nemendur ykkar í íslensku með hliðsjón af aðalnámskrá grunnskóla og bekkjarnámskrá viðkomandi bekkjar. Gerið grein fyrir því í hnittmiðuðum texta hvað einkennir íslensku kennsluna meðan á vettvangsnáminu stendur (lestur, skrift, vinnubækur, ritun, ljóð, frásögn, umræður, heimildavinna, upplýsingatækni, leikræn tjáning, hópvinna, einstaklingsvinna o.s.frv.).
5. Markmið með viðfangsefnum í öðrum námsgreinum en íslensku og hvernig þau tengjast íslensku kennslunni.
6. Lýsið í grófum dráttum hverri kennslustund fyrir sig. Þar þarf að koma fram hvað á að kenna og hvernig og einnig hvaða námsefni og kennslugögn stuðst er við hverju sinni. Ekki þarf að tilgreina markmiðin í þessum þætti verkefnisins, þau fylgja lið fjögur og fimm.
7. Námsmat.
8. Heimildaskrá.

Meðan á æfingakennslu stendur, 8. - 19. mars:

Haldið dagbók og metið hvern dag fyrir sig. Hafið m.a. í huga eftirfarandi þætti:

- hvernig tekst að vekja og viðhalda áhuga barnanna
- raddbeitingu
- aga og stjórnun
- skipulag og tímasetningu
- verkefni (m.a. hvernig þau höfða til nemenda)
- hvað fannst ykkur lærðómsríkast?

Nemendur þurfa, hver og einn, að skila samantekt um hvernig til tókst í vettvangsnáminu. Styðjist við dagbókina og metið ofangreinda þætti.

Þið eigið að skila samantektinni (tveimur blaðsíðum) til kennslufræðikennara í KHÍ.

Vettvangsnám III Kjörsvið

Áheyrn og æfingakennsla: fimm vikur

Forkröfur: Vettvangsnám I og 10e á kjörsviði. Samhliða Vettvangsnámi III skulu nemendur sitja undirbúningsnámskeið á kjörsviði sínu, sjá námskeiðslýsingar á viðkomandi kjörsviði.

Markmið: Að nemendur

- öðlist færni í að kenna kjörsviðsgreinar sínar
- kynnist kennslu og kennsluaðferðum á mið- og unglungastigi grunnskóla (nemendur á yngri barna sviði kenna í yngri bekkjum grunnskóla)
- geti skipulagt og metið kennslu út frá markmiðum námskrár, sérkennum nemendahópsins og aðstæðum á hverjum stað
- fái tækifæri til að taka þátt í þróunarstarfi í skólum á sínu kjörsviði eða prófa nýstárlagar hugmyndir og kennsluaðferðir
- vinni skipulega úr reynslu sinni í vettvangsnáminu í samráði við viðtökukennara og kjörsviðskennara.

Skipulag: Á þessu fimm vikna tímabili eiga nemendur að vera í áheyrn, kennslu og samstarfi við fagstjóra eða kennara í kjörsviðsgreinum sínum. Vettvangsnámið er fullt fimm vikna nám, þar af er æfingarkennsla **15 - 20** stundir á viku. Æskilegt er að nemar vinni tveir saman, en annar sé þó ávallt stjórnandi kennslustundar. Kennslan skal einkum vera á mið- og unglungastigi nema hjá nemendum sem eru á yngri barna sviði, þar sem áheyrn og kennsla fer fram á yngsta stigi.

Í vettvangsnámi er auk æfingakennslunnar ætlast til viðveru í skólunum þar sem nemendur undirbúa kennsluna og vinna úr henni og kynnast að öðru leyti starfi og sérkennum viðkomandi skóla eftir því sem við á. Jafnframt er gert ráð fyrir að nemendur kynni sér skipulags- og þróunarstarf í grunnskólum á kjörsviðum sínum í samstarfi við fagstjóra viðtökuskólans ef kostur er, eða í öðrum skólum eftir því sem við á, og fái að taka þátt í slíku starfi. Einnig kemur til álita að nemandi prófi og prófi nýstárlag kennsluverkefni á kjörsviði sínu. Nemandi skilar greinargerð um verkefni sín til kjörsviðskennara í Kennaraháskólanum samkvæmt nánara samkomulagi. Undirbúnningur kennslunnar tengist tilteknu námskeiði eða námskeiðum á kjörsviði hvers og eins. Nemendur hafa sjálfir frumkvæði að upplýsingaöflun og samskiptum við viðtökukennara sína ekki síðar en **1. október**.

Nemendur undirbúa vettvangstímabilið í samráði við viðtökukennara sína og viðkomandi kjörsviðskennara í Kennaraháskólanum eins og við á á hverju kjörsviði..

Vettvangsnám III

5. misseri staðnám / 7. misseri fjarnám

Rammi að áætlun um vettvangsnám í kjörsviðsgreinum. Áður en vettvangsnám hefst skila kennaranemar á öllum kjörsviðum drögum eða ramma að kennsluáætlun til kjörsviðskennara. Þar þarf að koma fram:

- **Hvar** á að kenna
- **Hverjum** á að kenna (hvaða nemendum)
- **Hvaða viðfangsefni** verða til umfjöllunar (hvað á að kenna) – og **hvers vegna** þau urðu fyrir valinu og henta þessu efni, aðstæðum og nemendum
- **Mat** – hvernig verður metið og **hvers vegna** þess konar námsmat
- **Önnur viðfangsefni** en kennsla

Kennaranemar skulu rifja upp og nýta sér efni fyrri námskeiða í kennslufræðum, einkum og sér í lagi námskeiðsins **Náms- og kennslufræði og sérkennsla** frá því á 2. misseri svo og kennslufræðinámskeiða í hinum ýmsu **kjörsviðsgreinum**.

Einnig er mikilvægt að **hugleiða og ígrunda** fyrri reynslu í vettvangsnámi og skólastarfi.

Að öðru leyti undirbúa nemar vettvangsnámið skv. lýsingum í hverri grein.



Fylgiskjal IX

Upplýsingar til viðtökukennara

Veigamikill hluti almenns kennaranáms fer fram á vettvangi en tengist ávallt fræðilegum þáttum námsins. Nauðsynlegt er að í vettvangsnámi gefist kennaranemum kostur á að kynnast sem flestum greinum skólastarfs, svo sem:

- markmiðum og leiðum í skólastarfi
- inntaki náms og kennsluháttum
- hlutverki umsjónarkennarans
- samstarfi við foreldra
- stuðningskennslu, aðstoð við einstaka nemendur
- félagsstörfum
- starfsemi skólasafns
- samstarfi kennara
- prófum og námsmati

Ætlast er til að kennaranemar hafi frumkvæði að því að kynna sér sem flest þessara atriða ásamt öðrum áhugaverðum þáttum í starfsemi hvers skóla. Þegar kennaranemi kemur í skólann er mikilvægt að viðtökukennari kynni hann fyrir stjórnendum enda er kennaranemi starfsmaður skólans meðan á vettvangsnámi stendur. Það þarf að vera sameiginlegt metnaðarmál allra starfsmanna í skóla að kennaranemum líði vel og finnist þeir vera velkomnir um leið og þeir fá nauðsynlegt aðhald.

Verkefnisstjóri vettvangsnáms KHÍ sér um skipulagningu og framkvæmd æfingakennslu í samráði við kennara KHÍ, stjórnendur og viðtökukennara í grunnskólum landsins.

Í hverju skeiði vettvangsnáms eru fjórir meginþættir:

1. áheyrn
2. undirbúnингur og skipulagning
3. æfingakennsla
4. mat

Hér á eftir verður nánar vikið að þessum þáttum.

Áheyrn

Tilgangur áheyrnar er þríþættur:

- Kennaranemar kynnist væntanlegum nemendum sínum, námsefni þeirra og vinnubrögðum.

- Kennaranemar kynnist væntanlegum viðtöku kennurum. Þeir glöggvi sig á starfsháttum í viðkomandi skóla, bæði heildarskipulagningu kennslunnar og útfærslu innan ákveðinna námsgreina og námsþáttu.
- Kennaranemar kynnist skólanum sem vinnustað og þeim reglum sem þar gilda um starfshætti, aðstæðum kennara og aðbúnaði nemenda. Mikilvægt er að kennaranemar aðstoði kennara í starfi þessa daga og tengist nemendum á virkan hátt.

Undirbúningur

Kennaranemum er ætlaður tími til að undirbúa sig undir hvert tímabil æfingakennslu. Til þess er ætlast að undirbúningur sé unninn í nánu samráði við viðtöku kennara þar sem tekið er mið af þeim nemendum sem kenna skal.

Undirbúningur þeirra kennaranema sem dvelja í æfingakennslu utan höfuðborgarsvæðisins hlýtur að verða með nokkuð öðrum hætti en hér var lýst. Þeim gefst kostur á að hafa síma- eða tölvusamband við viðtöku kennara.

Í kennsluáætlunum er mikilvægt að fram komi megin tilgangur kennslunnar, helstu viðfangsefni sem fjallað verður um og hvaða vinnubrögðum beita skal ásamt rökstuðningi. Æskilegt er að einstök verkefni séu útfærð nákvæmlega, en meginþungi þessarar vinnu verður að jafnaði á æfingakennslutímabilinu sjálfa.

Æfingakennsla

Í æfingakennslu er mikilvægt að nægur tími sé ætlaður til undirbúnings á hverjum degi. Kennaranemar og viðtöku kennari ákveða hvernig undirbúningi skuli hagað.

Æskilegt er að viðtöku kennari hvetji kennaranema til að sýna frumkvæði í kennslu en að hann sé þeim jafnframt til aðstoðar við að meta verkefni með tilliti til aldurs og þroska nemenda, mismunandi getu og þarfa einstaklinga í hópum og með tilliti til þeirra markmiða sem viðfangsefnunum er ætlað að þjóna.

Hafi einhverjum tilteknum atriðum verið ábótavant er nauðsynlegt að það komi fram til að unnt sé að aðstoða kennaranema í þeim þáttum sérstaklega.

Vera kann að frammistaða kennaranema sé ófullnægjandi að dómi viðtöku kennara. Mun þá Kennaraháskólinn taka það mál til meðferðar og leita lausna í samráði við viðkomandi kennaranema og viðtöku kennara.

Leiðsögn í æfingakennslu

Því hefur verið haldið fram að æfingakennsla sé einn þýðingarmesti þátturinn í kennaranáminu. Hlutverk viðtöku kennara við leiðsögn með kennaranemum er því að sama skapi mikilvægt. Vandinn við leiðsögn er hins vegar sá að við höfum ekki öll sömu skoðanir á því hvernig kennari eigi að vera eða kennslu skuli hagað. Nokkur atriði er þó hægt að nefna sem flestir ættu að vera sammála um að skipti máli í kennarastarfínu: undirbúning kennslustunda, frumkvæmd kennslu og samskipti kennaranema við nemendur. Hlutverk

viðtökukennara er í sem stystu máli að leiðbeina kennaranemanum um þetta og leggja mat á hvernig honum tekst til.

Kennurum sem taka við nemum í æfingakennslu í fyrsta sinn er nokkur vandi á höndum. Ekki er óeðlilegt að því fylgi nokkur streita að fá ókunnuga inn í kennslustofuna og þurfa um leið að opinbera kennsluhætti sína; þurfa að ræða hvað verið er að gera og hvers vegna. Verra er þó að vita ekki hvað felst í hlutverkinu; hvernig á að sinna því.

Undanfari æfingakennslu kennaranema er áheyrn þar sem hann fylgist með hvernig vanur kennari vinnur. Með kennslu sinni er viðtökukennari beint að leiðbeina þeim sem situr í áheyrn hjá honum. Með því að gefa gott fordæmi er hann um leið að segja: „Svona má gera þetta“, eða a.m.k. „svona geri ég af því að...“ Viðtökukennari á að vera fyrirmund verðandi kennara og fordæmi hans verður áhrifameira ef saman fara athafnir og orð. Hann þarf að vera reiðubúinn að ræða kennslu sína bæði fyrir og eftir áheyrnartíma, rökstyðja markmið og leiðir og leita eftir viðbrögðum nemans við því sem hann hefur heyrt og séð. Þegar kennaranemi tekur við kennslu leiðbeinir viðtökukennari með því að ræða kennsluáætlun nemans, horfa á hann kenna og ræða við hann á eftir um hvernig til tókst. Hann leiðbeinir honum með því að ræða kosti og galla einstakra kennsluaðferða og beita kennslufræðilegum hugtökum í samræðum um framkvæmd kennslunnar. Viðtökukennari beinir sjónum kennaranema að því hvernig nemendur læra og hvetur hann einnig til að skoða sjálfan sig í hlutverki kennarans. . Þegar vel tekst til leiðir gagnkvæmni þessa sambands viðtökukennara og kennaranema til aukins skilnings beggja. Kennaraneminn verður hins vegar að gera sér grein fyrir að hann þarf að temja sér sinn eigin stíl. Hann getur tekið aðra sér til fyrirmynnar að vissu marki en verður sjálfur að meta hvað er gott og hvað er ekki gott í kennslu og hvaða aðferðir henta honum.

Oftast skapast persónulegt samband milli kennarans og nemans sem er kostur en getur þó haft vissa hættu í för með sér. Þegar kemur að því að hvor þarf að meta frammistöðu hins verður að greina á milli þess sem er persónulegt og þess sem er faglegt. Slíkt getur reynst þrautin þyngri en er samt nauðsynlegt.

Mikilvægt er að gott samstarf takist með viðtökukennurum og kennaranemum. Nemum er það mikils virði að geta rætt opinskátt við viðtökukennara um reynslu sína. Jafn nauðsynlegt er að viðtökukennari geti óhikað gagnrýnt kennslu kennaranema, framkomu hans og færni í samskiptum.

Hver er staða kennaranemans?

Kennrar sem taka við kennaranemum í æfingakennslu verða að þekkja þau vandamál sem mæta byrjendum í kennslu. Reynsla nemans markast fyrst og fremst af því sem fram fer í kennslustofunni. Mikilvægt er að hann átti sig á því hvað gerist og hvers vegna og njóti til þess leiðsagnar viðtökukennara. Hann þarf að gera bæði sér og öðrum grein fyrir reynslu sinni, geta orðað hana: Hvað gekk vel? Hvers vegna? Hvað fór úrskeiðis? Hvers vegna?

Persónuleiki nemans skiptir einnig miklu máli. Það veldur mörgum nýliðum áhyggjum þegar þeir verða að líta á sig sem kennara og axla þá ábyrgð sem því fylgir. Þeir þurfa að læra að þekkja sjálfa sig í nýju hlutverki við nýjar aðstæður og hvernig þeir bregðast við undir álagi. Þeir þurfa að læra að bregðast við ólíklegustu aðstæðum. Vegna reynsluleysis gera þeir oft ekki greinarmun á eigin vanda og skipulagsvanda. Þeim er því hætt við að kenna sjálfum sér um margt það sem miður fer og skella reyndar einnig skuldinni á aðstæður.

Ótalmargt getur vafist fyrir byrjendum í kennslu: Sem dæmi má nefna skipulag og stjórnun í bekk; að halda nemendum að verki; hvernig á að bregðast við óvæntum uppákomum (agavandamálum); þeir nýta oft ekki tækifæri sem gefast óvænt til frekari umfjöllunar um námsefni vegna þess að þá skortir yfirsýn; þeir hafa ekki tileinkað sér þær reglur sem gilda í beknum og eiga þar af leiðandi erfitt með að framfylgja þeim.

Kennsla í fjölmennum bekk er flókin og kennaranemi stendur oft frammi fyrir þeirri spurningu hvernig eigi að leysa þetta erfiða verkefni. Viðtökukennari þarf að geta leiðbeint í þessum efnum. Reynsla hans er dýrmæt og mikilvægt að hann deili henni með kennaranema.

Viðtökukennrarar þurfa að búa yfir mikilli samskiptahæfni. Þeir þurfa að vera góðir mannbekkjarar; geta sinnt þörfum hvers kennaranema; geta greint sterkar og veikar hliðar hans, svo sem sjálfstæði eða ósjálfstæði og leiðbeint samkvæmt því. Þeir þurfa að gefa ráð, athuga, stjórna, og meta. Um þessi atriði er fjallað nánar í bók Ragnhildar Bjarnadóttur: Leiðsögn - liður í starfsmenntun kennara.

Samskipti viðtökukennara og kennaranema

Kennaranemi er á ábyrgð viðtökukennara og tekur því aldrei við ábyrgð á nemendum af honum. Viðtökukennari er ráðgjafi kennaranema, leiðbeinir honum og metur frammistöðu hans. Þeim ber því báðum að taka frá tíma til að ræða undirbúning og framkvæmd kennslustunda og meta hvernig til tókst. Ætla má að meiri tími fari til fundahalda um þetta efni í upphafi tímabils en þegar á liður. Viðtökukennari þarf að tryggja eftir föngum að kennaranemi geri sér grein fyrir faglegr ábyrgð, haldi sér við gerðar áætlanir og skrái hjá sér mat á vinnubrögðum og frammistöðu nemenda sinna. Kennaranemar eiga að halda dagbók í æfingakennslunni og slíkt er einnig gagnlegt fyrir viðtökukennara.

Í umræðum við kennaranema ætti viðtökukennari að

- hvetja nemann til að sýna faglegt sjálfstæði og gera honum ljóst að mistök eru til að læra af þeim
- ákveða fyrirfram hvaða hátt er best að hafa á endurgjöf eða athugasemdum og vera vakandi fyrir því að skipta um stíl ef aðstæður krefjast þess og viðbrögð nemans sýna nauðsyn þess
- vera uppbyggilegur í mati á frammistöðu nemans. Allir formlegir fundir ættu að enda á jákvæðan hátt
- hvetja nema til að meta eigin frammistöðu

- vitna í atburð/atvik úr kennslustund til að styðja athugasemd um frammistöðu nemans.

Kynning og áætlanagerð

Viðtökukennari

- hefur í huga að vel skipulögð kynning eða áheyrn er mikilvæg fyrir framvindu náms hjá nemanum. Áheyrnardaga, sem undanfara æfingakennslu, verður því að skipuleggja samkvæmt því
- gerir kennaranemanum grein fyrir hvaða gögn eru fáanleg og upplýsir hann um hugsanleg gögn sem neminn þarf að nota í kennslu sinni. Vilji neminn fá myndbönd að láni hjá Námsgagnastofnun verður beiðni þess efnis að koma frá skólanum en ekki nemanum
- veitir nemanum upplýsingar um námsgetu og hegðun sem vænta má hjá einstaklingum eða hópum
- upplýsir nemann um stefnu skólans varðandi hegðun nemenda, öryggi þeirra og sérþarfir
- hefur ákveðinn aðdraganda að því að neminn taki við kennslu inni í bekk, gefur honum m.a. tækifæri til að aðstoða meðan á áheyrn stendur og hvetur hann til þáttöku
- felur kennaranema ábyrgð á kennslunni með vinsamlegum hætti og af sannfæringu. Þegar nemi hefur tekið við kennslu skal kennari beina spurningum sem hann fær frá nemendum til kennaranema og láta hann að öðru leyti um að stjórna kennslustundinni. Kennari ætti ekki að grípa inn í kennslustund hjá kennaranemanum nema brýna nauðsyn beri til
- aðstoðar og leiðbeinir nema vegna nemenda sem taldir eru til vandræða eða þeirra sem eiga við mikla námsörðugleika að stríða
- hefur vakandi auga með því að kennaranemi sé ekki undir of miklu vinnuálagi
- gefur nema tækifæri til, ef kostur er, að fylgjast með kennslu hjá öðrum kennurum skólans sem hafa annan kennslustíl og kenna aðrar greinar. Leita skal eftir álti kennaranemans á því sem hann sér og nota það sem lið í hans eigin námi á vettvangi.

Fylgst með kennaranemanum

Viðtökukennari

- les yfir kennsluáætlun áður en fylgst er með kennslustund kennaranemans
- íhugar hvernig hann ætlar að fylgjast með kennaranemanum og kostar kapps um að sú athugun fari fram á agaðan, einbeittan og ábyrgan hátt
- er ávallt minnugur þess að mikilvægt er að vera næргætinn og sanngjarn þegar fylgst er með nema í starfi
- ræðir við kennaranema áður en kennslustund hefst og greinir honum frá hverju hann ætlar að fylgjast sérstaklega með

- fylgist með og gerir síðan athugasemdir um uppbyggingu kennslustundarinnar í heild og einstök atriði, s.s. notkun kennslutækja, kennslufræði og hvernig nemi nýtir sér eigin kunnáttu úr kennslugrein
- veitir nema endurgjöf strax eftir kennslustund og gengur þar út frá punktum sem hann hefur skráð hjá sér. Kennaranemi ætti að fá afrit af þessum punktum.

Almenn atriði til athugunar

Undirbúningur kennslustundar, framkvæmd hennar og samskipti kennaranema og nemenda eru lykilatriði sem þarf að fylgjast með og meta. Eftirfarandi atriði gætu verið viðtökukennurum til stuðnings þegar þeir fylgjast með og meta frammistöðu kennaranema:

Undirbúningur kennslustundar

Eru markmið og leiðir í kennsluáætlun nægilega skýr og skipuleg? Er kennsluefnid við hæfi í blönduðum bekk? Tengist það því sem áður hefur verið gert í skólanum með nemendum eða reynslu þeirra og þekkingu? Er efnið vel skipulagt? Er áætlunin frumleg og líkleg til að vekja áhuga nemenda? Eru aðferðir kennaranemans nægilega fjölbreyttar til þess að áhugi nemenda haldist?

Byrjun kennslustundar

Hvernig tekst nemanum að ná athygli í upphafi kennslustundar? Er tilgangur hennar útskýrður? Tekst að vekja almennan áhuga? Er vísað til þess sem áður hefur verið gert? Fá nemendur tækifæri til að tjá sig? Er misskilningur leiðréttur? Eru fyrirmæli skýr?

Kennslustundin

Helst áhuginn? Líður kennslustundin á þann hátt að viðunandi sé miðað við getu og skilning bekkjarins? Verður breyting á framvindu hennar? Er breytt um kennsluaðferð? Hversu vel eru mikilvæg verkefni skipulögð? Endar kennslustundin á jákvæðan og markvissan hátt?

Stjórnun

Eru umgengnisreglur virtar, sýnir kennaraneminn útsjónarsemi við að halda aga. Sýnir neminn sveigjanleika í stjórnun bekkjarins þegar það á við?

Rödd og framkoma

Er röddin áheyrileg; breytileg eða tilbreytingarlaus, er hún valdsmannsleg eða vinsamleg, hikandi eða ákveðin; kvíðafull eða örugg? Er hreyfing/staða notuð sem liður í innihaldi kennslustundar-innar eða í því að halda aga? Kemur fram jákvæð afstaða til þess sem verið er að gera og gagnvart nemendum?

Samskipti nemans við einstaklinga

Tekur neminn tillit til einstaklingsþarfa nemenda? Veitir kennaranemi öllum nemendum athygli? Er byggt upp traust? Nýtir hann þekkingu nemenda?

Notkun málsins

Hefur kennaranemi gott vald á íslensku máli? Hvernig eru spurningar notaðar? Hvernig bregðast nemendur við? Fá þeir tækifæri til að ræða og

íhuga? Hefur neminn gott vald á hugtökum, heitum eða öðrum grundvallaratriðum þess efnissviðs sem hann er að fjalla um?

Námsmat

Hvernig eru nemendur metnir? Er námsmat í samræmi við þau verkefni sem verið er að vinna? Er námsmat fjölbreytilegt? Fá allir nemendur jákvæða endurgjöf á viðleitni sína?

Heimavinna

Eru heimaverkefni sanngjörn og við hæfi? Er gefinn nægur tími til að útskýra hvað á að vinna heima? Hvernig er farið með vafaatriði, misskilning eða mótbárur? Hvernig er heimavinnu skilað til nemenda?

Önnur mikilvæg hlutverk viðtökukennarans

- kynnið kennaranemann fyrir öðrum starfsfélögum
- komið á stuttum fundi kennaranemans með fagstjóra, stiga- eða árgangastjórum
- hvetjið kennaranema til að mæta á fundi utan skólatíma, s.s. foreldrakvöld, kynningar og fræðslufundi
- bendið kennaranema á að deila hvers konar skyldum með ykkur, s.s. gæslu í frímínútum, þátttöku í vettvangs- og skíðaferðum, undirbúningi árshátiða og bekkjarskemmtana
- bjóðið kennaranema að mæta á fundi þar sem fjallað er um fagleg mál er snerta skólastarf
- sjáið til þess að skólastjóri og aðstoðarskólastjóri hitti kennaranema. Mikilvægt er að nemum séu kynnar megináherslur í starfi skólans og jafnvel tengsl skólans við aðra skóla eða fræðsluyfirvöld, ráðuneyti eða aðrar stofnanir í menntakerfinu.

Mat á frammistöðu kennaranemans

Neminn þarf að fá að vita hvað var vel gert og hvað þarf að bæta. Í lokamati komi fram hvernig neminn hefur tekið leiðsögn, framfarir á tímabilinu og hvernig æ fingakennslan gekk þegar litið er á allt tímabilið. Matið getur að hluta byggst á sjálfsmati kennaranemans. Umsögn á matsblaði á ekki að koma kennaranema á óvart. Þar á ekkert að koma fram sem ekki hefur verið rætt á æ fingakennslutímabilinu. Leiki vafi á því hvort kennaranemi stenst þær kröfur sem gera má til hans miðað við stöðu hans í náminu skal hafa samband svo fljótt sem verða má við verkefnisstjóra vettvangsnáms í KHÍ.

Lokið eða ólokið

Að loknu vettvangsnámi fá kennaranemar umsögn á þar til gerðu matsblaði. Einnig getur vettvangsnám tengst námsmati á ýmsum námskeiðum. Fái nemi ólokið fyrir æ fingakennslu fær hann tækifæri til að reyna að nýju eins og í öðrum námskeiðum. Þess má geta að kennaranemar fá afrit af matsblöðum viðtökukennara. Algengt er að skólastjórar óski eftir að fá að sjá umsagnir um vettvangsnám þegar nemar sækja um starf að námi loknu.

Stj.tið. B, nr. 23/1978.

Sérprentun nr. 355.

Erindisbréf

fyrir æfingakennara við Æfinga- og tilraunaskóla Kennaraháskóla Íslands.

1. gr.

Um ráðningu æfingakennara visast til laga Kennaraháskóla Íslands nr. 38/1971 og reglugerðar sama skóla frá 31. maí 1974.

2. gr.

Störf æfingakennara skiptast milli kennslu í Æfingaskólanum, kennslu í kennslufræðum við Kennaraháskóla Íslands og annarra verkefna, sem tilgreind eru í brefi þessu. Náið samstarf skal vera milli æfingakennara og kenara K. H. I. Jafnframt visast til ákvæða 65. gr. reglugerðar um Kennaraháskóla Íslands.

3. gr.

Æfingakennrar eru æfingastjóra til aðstoðar við skipulagningu og framkvæmd æfingakennslu. Þeir hafa umsjón með því að kenaraefni tileinki eér færni og öryggi í að undirbúa og annast á eigin spýtur kennslu í skyldunámskólum, öðlist skilning á öðrum viðfangsefnum kennara og leikni í að sinna þeim. Þeir rækja samvinnu við lausráðna æfingakennara með viðtölum, fundahöldum eða heimsóknum og reyna eftir föngum að fylgjast með framgangi kennaraefna.

4. gr.

Æfingakennari aðstoðar kennaraefni við undirbúning kennslu, þannig að framsetning efnis og vinnubrögð hæfi getu og þörfum nemenda sem í blut eiga og þjóni markmiðum þeirra námsgreina sem kenna skal.

Æfingakennari ræðir við kennaraefni að kennslu þeirra lokinni, aðstoðar þá við að meta kennsluna og ræðir við þá um viðbrögð nemenda með hliðsjón af grundvallaratriðum uppeldisfræða. Hann leiðbeinir um þá þætti sem betur máttu fara og hvetur kennaraefni til að leita eigin leiða í starfi sínu.

5. gr.

Æfingakennrar annast sýnikennslu fyrir kennaraefni og fella hana að öðrum þáttum í námi þeirra.

Æfingakennrar aðstoða kennaranema í verki við undirbúning kennslu eftir því sem húsrými og starfsskilyrði í Æfingaskólanum leyfa og veita þeim jafnframt, í sérstökum viðtalstínum, leiðsögn um kennslu almennt.

6. gr.

Heimilt er skólastjóra Æfingaskólans að kveðja æfingakennara til starfa að nýbreytniverkefnum innan skólans. Taka þau störf til nýbreytni í skipulagi skólans, kennsluháttum og námsefni. Fela má æfingakennara fagstjórn í Æfingaskólanum í tilteknunum námsgreinum.

Þá má einnig fela æfingakennara rannsóknarverkefni er lúta að skólastarfi. Slik verkefni skulu jafnan unnin í samráði við kennara K. H. I.

Vettvangsnám á grunnskólabraut KHÍ

Séð með augum kennaranema

Spurningalistinn er lagður fyrir kennaranema á grunnskólabraut KHÍ sem eru á síðasta námsári skólaárið 2005–2006. Ætlunin er að kanna hug hópsins til vettvangsnámsins með það að markmiði að bæta það og gera markvissara. Könnunin er hluti af meistaránámi undirritaðrar. Ekki er skylda að svara spurningalistanum sem heild eða einstökum spurningum hans, en þátttaka þín er mjög mikils virði.

Sigríður Pétursdóttir

Vinsamlega svaraðu með því að merkja í viðeigandi reit.

1. Ert þú karl eða kona?

- Kona
- Karl

2. Hvenær ertu fædd/fæddur?

- 1980 eða síðar
- 1976–1979
- 1972–1975
- 1968–1971
- 1964–1967
- 1963 eða fyrr

3. Hefur þú starfað við kennslu í grunnskóla?

- Já
- Nei → farðu í spurningu 6

Spurningar 4 og 5 eru aðeins ætlaðar þeim sem hafa starfað við kennslu í grunnskólum.

4. Hve lengi hefur þú starfað við grunnskólakennslu?

- Minna en eitt skólaár
- Eitt skólaár
- Tvö til fjögur skólaár
- Fimm skólaár eða meira

5. Ert/varst þú í fullu starfi eða hlutastarfi?

- Í fullu starfi
- Í hlutastarfi
- Ýmist í fullu eða hlutastarfi

6. Hefur þú starfað í grunnskóla við önnur störf en kennslu?

- Já
- Nei → farðu í spurningu 9

Spurningar 7 og 8 eru aðeins ætlaðar þeim sem hafa starfað í grunnskólum við önnur störf en kennslu.

7. Hve lengi hefur þú starfað í grunnskólum við önnur störf en kennslu?

- Minna en eitt skólaár
- Eitt skólaár
- Tvö til fjögur skólaár
- Fimm skólaár eða meira

8. Ert/varst þú í fullu starfi eða hlutastarfi?
 Í fullu starfi
 Í hlutastarfi
 Ýmist í fullu eða hlutastarfi
9. Ert þú innrituð/aður í staðnám eða fjarnám?
 Staðnám
 Fjarnám
10. Hvernig hefur þú tekið námskeið í KHÍ? Merktu við allt sem við á.
 Staðnámskeið
 Fjarnámskeið
 Námskeið kennd sameiginlega í stað- og fjarnámi

Nú langar mig að biðja þig að rifja upp **Vettvangsnám I**, sem fram fór á 2. misseri, en þá fórst þú í kennslu á miðstig grunnskóla.

Í spurningum þar sem svarmöguleikar eru gefnir upp frá 1 til 5 ertu beðin/n að setja **hring um þá tölu** sem þér finnst eiga best við.

11. Hvaða lýsandi orð koma upp í hugann þegar þú rifjar upp Vettvangsnám I?
Nefndu eitt til þrjú orð.

12. Fannst þér undirbúnингur fyrir Vettvangsnám I í námskeiðinu **Náms- og kennslufræði og sérkennsla** (NKS)koma að góðum notum eða var undirbúningi ábótavant?

Undirbúningi ábótavant 1 2 3 4 5 Mjög góður undirbúnингur

13. Fannst þér samráð við viðtökukennara áður en æfingakennslutímabilið hófst vera of mikið eða of lítið.

Samráð var of lítið 1 2 3 4 5 Of mikið samráð

14. Finnst þér eitthvað hafa vantað í undirbúning Vettvangsnáms I?

Nei → farðu í spurningu 15
 Já

Ef já þá hvað?

15. Hvað fannst þér um fjölda samstarfsmanna (yfirleitt teymi þriggja nemenda) í Vettvangsnámi I?

Allt of margir saman
 Of margir saman
 Hæfilega margir saman
 Of fáir saman
 Allt of fáir saman

16. Fannst þér leiðsögn viðtökukennara í Vettvangsnámi I vera góð eða var leiðsögn ábótavant?

Leiðsögn var ábótavant 1 2 3 4 5 Mjög góð leiðsögn

17. Fannst þér viðfangsefni í Vettvangsnámi I hafa gert tímabilið eins lærðómsríkt og hægt var eða fannst þér að áherslur mættu vera aðrar?

Rangar áherslur/
viðfangsefni

1 2 3 4 5

Réttar áherslur/
viðfangsefni

18. Vilt þú skýra nánar svar þitt við spurningu 17?

19. Vilt þú koma frekari ábendingum á framfæri um Vettvangsnám I varðandi undirbúning, áheyrnar- og æfingakennslutímabil eða úrvinnslu?

Nú ert þú beðin/nn að rifja upp **Vettvangsnám II**, sem fram fór á 4. misseri, en þá fórst þú í kennslu á yngsta stig grunnskóla.
Í spurningum þær sem svarmöguleikar eru gefnir upp frá 1 til 5 eru beðin/n að setja **hring um þá tölu** sem þér finnst eiga best við.

20. Hvaða lýsandi orð koma upp í hugann þegar þú rifjar upp Vettvangsnám II?
Nefndu eitt til þrjú orð.

21. Fannst þér undirbúnингur fyrir Vettvangsnám II í námskeiðinu **Íslenskukennarinn** koma að góðum notum eða var undirbúnini ábótavant?

Undirbúnini var
ábótavant 1 2 3 4 5 Mjög góður
undirbúnингur

22. Fannst þér samráð við viðtökukenara áður en æfingakennslutímabilið hófst vera of mikið eða of lítið.

Samráð var of lítið 1 2 3 4 5 Of mikið samráð

23. Finnst þér eitthvað hafa vantað í undirbúnini Vettvangsnáms II?

Nei → farðu í spurningu 24
 Já

Ef svo er þá hvað?

24. Fannst þér reynsla í Vettvangsnámi I koma þér að góðum notum eða engum notum í Vettvangsnámi II?

Nýttist ekki 1 2 3 4 5 Kom að mjög góðum
notum

25. Hvað fannst þér um fjölda samstarfsmanna í Vettvangsnámi II?
- Allt of margir saman
 - Of margir saman
 - Hæfilega margir saman
 - Of fáir saman
 - Allt of fáir saman
26. Fannst þér leiðsögn viðtökukennara í Vettvangsnámi II vera góð eða var leiðsögn ábótavant?

Leiðsögn var ábótavant 1 2 3 4 5 Mjög góð leiðsögn

27. Fannst þér viðfangsefni í Vettvangsnámi II gera tímabilið eins lærdómsríkt og hægt var eða fannst þér að áherslur mættu vera aðrar?

Rangar áherslur/
viðfangsefni 1 2 3 4 5 Réttar áherslur/
viðfangsefni

28. Vilt þú skýra nánar svar þitt við spurningu 27?

29. Vilt þú koma frekari ábendingum á framfæri um Vettvangsnám II varðandi undirbúning,
áheyrnar- og æfingakennslutímabil eða úrvinnslu?

Fylgiskjal XII

Könnun meðal viðtökukennara
Ágætu viðtökukennrarar í kjörsviðsgreinum haustið 2005!

Vettvangsnám er mikilvægur hluti kennaramenntunar og miklu máli skiptir að allir sem að því koma séu samtaka. Kennaraháskólinn vill gjarnan efla samstarf við kennara sem annast vettvangsnám kennaranema. Með það í huga ert þú beðin/nn um að svara nokkrum spurningum um framkvæmd vettvangsnámsins haustið 2005. Spurningalistinn tengist meistaraprófsverkefni undirritaðrar og er þátttaka þín afar mikils virði. Þér er ekki skyldt að svara listanum eða einstökum spurningum hans. Vefkerfið Uglar sem starfrækt er af Reiknistofnun Háskóla Íslands er notað til að halda utan um svörin. Ekki er hægt að rekja hvaðan svörin berast.

Með ósk um gott samstarf,

Sigríður Pétursdóttir,
verkefnistjóri vettvangsnáms,
grunnskólabraut KHÍ.

1.

1.1 Ert þú karl eða kona?

Karl Kona

1.2 Hver er kjörsviðsgrein kennaranemans/nna sem var/voru hjá þér í vettvangsnámi haustið 2005?

1.3 Hversu vel eða illa finnst þér kennaraneminn/arnir vera undirbúinn/nir í kennslufræðum fyrir kennarastarfið?

Mjög vel undirbúinn/nir Vel undirbúinn/nir Hvorki vel né illa undirbúinn/nir Frekar illa undirbúinn/nir Mjög illa undirbúinn/nir

1.4 Hversu góð eða takmörkuð finnst þér þekking kennaranemans/nna á kjörsviðsgrein sinni?

Mjög góð þekking Nokkuð góð þekking Hvorki góð né takmörkuð þekking Frekar takmörkuð þekking Mjög takmörkuð þekking

* **1.5 Finnst þér umræður við kennaranema um starf þitt vera gagnlegar fyrir þig sem kennara eða finnst þér þær ekki skipta máli varðandi starf þitt?**

Mjög gagnlegar Fremur gagnlegar Ekki sérlega gagnlegar Koma mér ekki að notum

1.6 Fannst þér kennaraneminn/arnir vera áhugasamur/ir eða áhugalaus/ir um vettvangsnámið?

Mjög áhugasamur/ir Fremur áhugasamur/ir Fremur áhugalaus/ir Mjög áhugalaus/ir

1.7 Finnst þér áhugavert eða ekki áhugavert að vera viðtökukennari kennaranema?

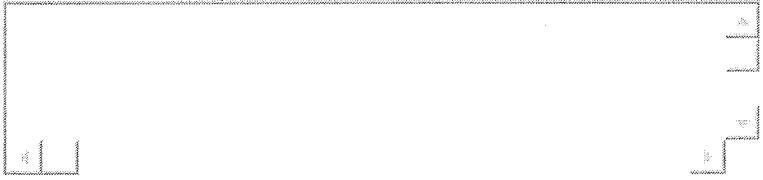
Mjög áhugavert Fremur áhugavert Ekki mjög áhugavert Alls ekki áhugavert

1.8 Viltu skýra nánar svar þitt við spurningu 1.7?

* **1.9 Hvað finnst þér áhugaverðast við það að vera viðtökukennari?**



* 1.10 Hvað finnst þér erfiðast við hlutverk viðtökukennara?



* 1.11 Finnst þér samskipti við kennara í Kennaraháskólanum hafa verið of mikil, hæfileg eða of lítil á vettvangsnámstímabilinu?

- Allt of mikil Frekar of mikil Hæfileg Frekar of lítil Allt of lítil

1.12 Finnst þér þú sem viðtökukennari vita nægilega mikið eða of lítið um nám í kjörsviðsgrein kennaranemans/nna í KHÍ?

- Þekki námið mjög vel Þekki námið nokkuð vel Veit fremur lítið um námið Veit mjög lítið um námið Mér finnst ég ekki þurfa að þekkja námið

* 1.13 Finnst þér vera áhugavert eða ekki áhugavert fyrir þig sem fagkennara að kynnast nánar náminu á kjörsviðinu í Kennaraháskólanum?

- Mjög áhugavert Frekar áhugavert Ekki mjög áhugavert Alls ekki áhugavert

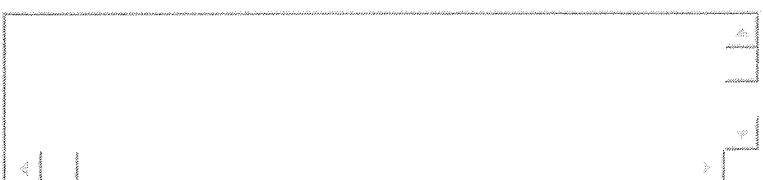
1.14 Finnst þér þú fá góðar eða ekki nægilegar upplýsingar um vettvangsnámið frá Kennaraháskólanum?

- Mér finnst ég hafa fengið mjög góðar upplýsingar Mér finnst ég hafa fengið nokkuð góðar upplýsingar Mér finnst ég hafa fengið heldur litlar upplýsingar Mér finnst ég ekki hafa fengið nægilegar upplýsingar

1.15 Þessi spurning er aðeins ætluð þeim sem finnst þeir ekki hafa fengið nægilegar upplýsingar frá Kennaraháskólanum: Hvað fannst þér helst vanta? Gætir þú komið með ábendingar um hvað betur mætti fara.



1.16 Hefur þú ábendingar sem þú vilt koma á framfæri við þau sem skipuleggja vettvangsnámið á grunnskólabraut Kennaraháskóla Íslands



Nú er komið að spurningum um **Vettvangsnám III**, sem fram fór síðastliðið haust. Það tengist eins og þú manst kennslu aðalkjörsviðsgreinar og er tekið samhliða kennslufræðinámskeiði á hverju kjörsviði.
Þar sem svarmöguleikar eru gefnir upp frá 1 til 5 ertu beðin/nn að setja **hring um þá tölù** sem þér finnst eiga best við.

30. Merktu við aðalkjörsvið þitt.

- | | | |
|---|---|---|
| <input type="checkbox"/> Danska | <input type="checkbox"/> Íslenska | <input type="checkbox"/> Stærðfræði |
| <input type="checkbox"/> Enska | <input type="checkbox"/> Myndmennt | <input type="checkbox"/> Textílmennt |
| <input type="checkbox"/> Heimilisfræði | <input type="checkbox"/> Náttúrufræði | <input type="checkbox"/> Tónmennt |
| <input type="checkbox"/> Hönnun og smíðar | <input type="checkbox"/> Samfélagsgreinar | <input type="checkbox"/> Upplýsingatækni |
| | | <input type="checkbox"/> Yngri barna svið |

31. Merktu við það námskeið sem þú varst í samhliða Vettvangsnámi III (kennslufræði greinar):

- Kennslufræði og undirbúningur fyrir æfingakennslu (í dönsku) 20.24.52/21.24.72
- Enskukennsla í efri bekkjum grunnskóla 20.26.52/21.26.72
- Matreiðsla og heimilisstörf III 20.54.51/21.54.71
- Kennslufræði hönnunar og smíða 20.48.53/20.48.74
- Íslenskukennsla í efri bekkjum grunnskóla 20.22.53/21.22.73
- Stafræn myndvinnsla og kennslugagnagerð 20.44.51/21.44.71
- Náttúrufræðikennsla 20.30.51/21.30.71
- Kennsla samfélagsgreina 20.10.51/21.10.71
- Stærðfræðikennsla og starfsþróun kennara 20.38.53/21.38.73
- Bútasaumur - kennslufræði II 20.46.51/21.46.78
- Manneskjan og hljóðfærið 20.42.52
- Þekkingarsamfélagið 20.50.51/21.50.71
- Heildstæð byrjendakennsla - tengsl við vettvangsnám 20.14.56/21.14.76

32. Fannst þér undirbúningur í námskeiðinu sem þú merktir við í 31. spurningu koma að góðum notum eða var undirbúningi ábótavant í Vettvangsnámi III?

Undirbúningi var
ábótavant

1 2 3 4 5

Mjög góður
undirbúningur

33. Fannst þér samráð við viðtöku kennara áður en æfingakennslutímabilið hófst vera of mikið eða of lítið.

Samráð var of lítið

1 2 3 4 5

Of mikið samráð

34. Finnst þér eitthvað hafa vantað í undirbúning Vettvangsnáms III?

Nei → farðu í spurningu 35
 Já

Ef svo er þá hvað?

35. Hvaða lýsandi orð koma upp í hugann þegar þú rifjar upp Vettvangsnám III?
Nefndu eitt til þrjú orð.

36. Vannst þú með öðrum kennaranema/um í Vettvangsnámi III?

Já
 Nei

37. Hvað fannst þér um að vera í samstarfi við annan/aðra kennaranema í Vettvangsnámi III?

Ég hefði viljað vera ein/n
 Var ánægð/ur með fyrirkomulagið
 Ég hefði viljað vinna með fleiri nemum

38. Fannst þér leiðsögn viðtöku kennara í Vettvangsnámi III vera góð eða var leiðsögn ábótavant?

Leiðsögn var ábótavant

1 2 3 4 5

Mjög góð leiðsögn

39. Hversu mikið eða lítið fannst þér þú vera hvött/hvattur til að rifja upp fyrri reynslu úr vettvangsnámi í kennslufræðnámskeiðinu samhliða Vettvangsnámi III.

Man aldrei til þess

1 2 3 4 5

Mikil áhersla lögð á að rifja upp

40. Fannst þér reynsla þín í Vettvangsnámi I koma þér að góðum notum eða engum notum í Vettvangsnámi III?

Nýttist ekkert

1 2 3 4 5

Kom að mjög góðum notum

41. Fannst þér reynsla þín í Vettvangsnámi II koma þér að góðum notum eða engum notum í Vettvangsnámi III?

Nýttist ekkert

1 2 3 4 5

Kom að mjög góðum notum

42. Fannst þér þú hafa nægilega kunnáttu eða ónóga kunnáttu í kjörsviðsgrein þinni þegar þú varst í Vettvangsnámi III?

Ónog kunnáttu

1 2 3 4 5

Næg kunnáttu

43. Fannst þér viðfangsefni í Vettvangsnámi III gera tímabilið eins lærðómsríkt og hægt var eða fannst þér að áherslur mættu vera aðrar?

Rangar áherslur/
viðfangsefni

1 2 3 4 5

Réttar áherslur/
viðfangsefni

44. Vilt þú skýra nánar svar þitt við spurningu 43?

45. Vilt þú koma frekari ábendingum á framfæri um Vettvangsnám III varðandi undirbúning, vettvangsnámstímabilið eða úrvinnslu?

Þegar þú svarar spurningum 46 – 54 ertu beðin/nn að hafa vettvangsnám á grunnskólabraut **sem heild í huga.**

Þar sem svarmöguleikar eru gefnir upp frá 1 til 5 ertu beðin/nn að setja hring um þá tölu sem þér finnst eiga best við.

46. Hversu markvisst eða ómarkvisst finnst þér vera byggt á fyrri reynslu í vettvangsnámi í síðari hluta námsins?

Mjög ómarkvisst byggt á 1 2 3 4 5 Mjög markvisst byggt á
fyrri reynslu

47. Finnst þér vettvangsnámið vera mikilvægur eða léttvægur hluti kennaranámsins?

Mjög léttvægur 1 2 3 4 5 Mjög mikilvægur

48. Hversu mikilvæg eða léttvæg telur þú eftirtalin atriði vera í því að skapa lærðómsríkt vettvangsnám?

Mjög léttvægt Mjög mikilvægt

Að ná góðu sambandi við viðtökukennara	1	2	3	4	5
Ígrundun og samræður við viðtökukennara um starfið	1	2	3	4	5
Að hafa svipuð viðhorf og viðtökukennari til skólastarfs	1	2	3	4	5
Samræður við leiðsagnarkennara í KHÍ og aðra kennaranema jafnt og þétt yfir tímabilið	1	2	3	4	5
Að fá leiðsagnarkennara frá KHÍ í heimsókn	1	2	3	4	5
Að þekkja og geta prófað mismunandi kennsluaðferðir	1	2	3	4	5
Að kynnast nemendum vel	1	2	3	4	5
Að vera vel að sér í námsefni nemenda	1	2	3	4	5

Að fá leiðsögn við að mæta þörfum einstakra nemenda?	1	2	3	4	5
Að finna sig velkominn/na í skólanum þar vettvangsnámið fer fram	1	2	3	4	5

49. Vilt þú nefna atriði sem þér finnst vera mikilvæg fyrir vettvangsnám sem ekki eru nefnd í spurningu 48?
-
-

50. Hversu ánægð/ur eða óánægð/ur ert þú með þá faglegu þekkingu sem þú býrð yfir nú við lok kennaranámsins?

Mjög óánægð/ur 1 2 3 4 5 Mjög ánægð/ur

51. Hversu mikilvægan eða léttvægan þátt telur þú vettvangsnám eiga í uppbyggingu fagmennsku þinnar?

Mjög léttvægt 1 2 3 4 5 Mjög mikilvægt

52. Hversu mikilvægt eða léttvægt telur þú vettvangsnám vera varðandi sjálfstraust þitt sem verðandi fagmanns?

Mjög léttvægt 1 2 3 4 5 Mjög mikilvægt

53. Hversu mikilvægt eða léttvægt telur þú vettvangsnám vera varðandi starfshæfni þína sem grunnskólakennara?

Mjög léttvægt 1 2 3 4 5 Mjög mikilvægt

54. Vilt þú koma ábendingum á framfæri vegna vettvangsnáms á grunnskólabraut sem ekki hafa þegar komið fram hér á undan?
-
-

Kærar þakkir fyrir þáttökuna